

Υγίαιος νικητής Συνόδου Κορυφής 1 η Τουρκία

ΑΝΝΗ ΒΑΛΗΝΑΚΗ*

τοφάσεις του Συμβουλίου Κορυφής του Εισίκου είναι βέβαιο ότι δίνουν στην Τουρκία μια σειρά από σημαντικά πλεονεκτήματα, που απορρέουν από τη νέα πλέον θέση της ως υποψήφια χώρα, ενώ τα ελληνικά κέρδη είναι αβέβαιο και πολύ λιγότερα. Πουθενά στο κείμενο δεν προκύπτει ότι έχουν τεθεί - και πολύ περισσότερο έχουν γίνει αποδεκτά από την Τουρκία - οι διατυπωμένοι από την κυβέρνηση «τρεις όροι»:

1. **Ός προς τα Ελληνοτουρκικά** οι διατυπώσεις που χρησιμοποιούνται συνιστούν σημαντικές αλλαγές σε σχέση με τα όσα μέχρι σήμερα υποστηρίζει η Ελλάδα. Η αποδοχή - με τη συναίνεση της Ελλάδας - κοινοτικού κείμενου που δέχεται την ύπαρξη «ανοικτών ανισορροπιών και άλλων συναφών διαφορών» είναι εξαιρετικά επικίνδυνη. Πολύ περισσότερο που και προς την επίλυση των προβλημάτων αυτών χρησιμοποιείται η φρασολογία περί Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, η οποία προβλέπει κατά προτεραιότητα την προσφυγή σε διμερείς διαπραγματεύσεις. Είκοσι πέντε χρόνια προσαθούσε η Τουρκία να πετύχει την αποδοχή μιας τέτοιας μεθοδολογίας από την Ελλάδα και την πέτυχε, και μάλιστα σε ένα επίσημο κοινοτικό κείμενο! Όσο για τα περί του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης, οι διατυπώσεις που χρησιμοποιούνται ακόμα και για μετά το 2005 είναι τόσο αόριστες ώστε το μόνο βέβαιο είναι ότι η Τουρκία θα μπορεί κατά την επόμενη πενταετία ανενόχλητη να διατυπώνει την ανάγκη διμερών διαπραγματεύσεων εφ' όλης της ύλης.
2. **Ός προς την ένταξη της Κύπρου** υπάρχει στις αποφάσεις του Εισίκου μια κατ' αρχήν θετική διατύπωση. Σηνοδεύεται όμως και από άλλες, που είναι βέβαιο ότι την κρίση σημάδι θα αποτελέσουν σημαντικά όπλα για όλους εκείνους που δεν θέλουν την αποσύνδεση και θα εξακολουθούν να μην τη θέλουν και κατά το τέλος των ενταξιακών διαπραγματεύσεων.
3. Μία μόνο μαπά στην παράγραφο περί των δόθεν όρων που τίθενται στην εξέλλου, πείθει και τον πλέον οδοά ότι πρόκειται βέβαια για κέρδη της Τουρκίας. Ετσι αποκαλούνται άλλωστε και στα συμπεράσματα του Εισίκου: Δυνατότητα σειράς νέων χρηματοδοτήσεων, συμμετοχή σε προγράμματα, υπηρεσίες και συνομιλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπογραφή νέου Συνταγματικού Ένταξης κ.λπ.

Όλα αυτά δε θα αποφασίζονται από δω και πέρα κατά κύριο λόγο με ειδική πλειοψηφία, αφού η Ελλάδα δεν έχει πια τη δυνατότητα προβολής βέτο. Είναι εκπληκτικό το πώς η κυβερνητική μηχανή προπαγάνδας προσπαθεί να πείσει για ένα θρίαμβο της Ελλάδας όταν είναι εμφανές ότι ο μεγάλος νικητής είναι η Τουρκία...

*Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αθηνών και γραμματέα Διεθνών Σχέσεων και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων της Νέας Δημοκρατίας

Νέα δεδομένα για την Ελλάδα μετά το Ελσίνκι

Η σημασία των αποφάσεων του Ελσίνκι ουδείς αμφισβητεί. Γι' αυτό η «Ε» αιχμαλώτισε το διάλογο που ξεκίνησε εδώ και μία εβδομάδα φιλοξενώντας απόψεις προσωπικοτήτων από το χώρο της πολιτικής και της διανοητικής. Ο καθηγητής Θεόδωρος Κουλουμπής υπογραμμίζει τα οφέλη των αποφάσεων αυτών, ενώ αντίθετα ο κ. Γιάννης Βαληνάκης επισημαίνει τους κινδύνους για την Ελλάδα θεωρώντας χρήσιμο να μεταφέρουμε και μία τουρκική άποψη γι' αυτό αναδημοσιεύουμε το άρθρο του Ιλνούρ Τσεβίκ από την εφημερίδα «Turkish Daily News».

Δεν υπάρχουν νικητές και ηττημένοι

ΤΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΚΟΥΛΟΥΜΠΗ*

Η συμφωνία στην οποία κατέληξαν οι δεκαπέντε χώρες-μέλη της ΕΕ για την υποψηφιότητα της Τουρκίας σε γενικές γραμμές μπορεί να χαρακτηριστεί πολύ θετική, καθώς προβλέπει συγκεκριμένα κριτήρια και προϋποθέσεις για τη μελλοντική ενταξιακή πορεία της γείτονας. Παρ' όλα αυτά θα ήταν πρόωρο να κάνουμε λόγο για έναρξη μιας νέας εποχής.

Λογικότερο θα ήταν να διαγνώσουμε ότι η «βήμα προς βήμα» στρατηγική εξομάλυνσης των ελληνοτουρκικών σχέσεων θα επακυνθεί μετά το Ελσίνκι. Πιστεύω, ακόμη, ότι δεν έχει καμία χρησιμότητα να ομιλούμε για «ελληνική νίκη» και «τουρκική ήττα». Είναι καιρός να συνειδητοποιήσουμε ότι ορισμένες εξελίξεις επιφέρουν αραιβόιας οφέλη για όλους τους ενδιαφερόμενους, όπως διδάσκει η εμπειρία από τη διευθέτηση και άλλων μεγάλων περιφερειακών διαφορών, με κορυφαίο παράδειγμα το Μεσανατολικό. Εάν, πάντως, θέλουμε να καταγράψουμε τα κέρδη του Εισίκου, θα μπορούσαμε να πούμε ότι: Πρώτον, η Ελλάδα βγήκε κερδοφόρα, καθώς απαλλάχθηκε από το σύνδρομο του «ενός εναντίον 14». Με τη συναίνεσή της στην τουρκική υποψηφιότητα εξομάλυνε τις σχέσεις της με όλους τους εταίρους μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στο ΝΑΤΟ. Εμπλέκει επίσης την Τουρκία σε μια μακροχρόνια διαδικασία εκδημοκρατισμού, όπως προδιαγράφεται από τον «οδικό χάρτη» για την εξέλιξη των σχέσεων της με την ΕΕ. Εξασφαλίζει την απεμπλοκή της Κύπρου από την εκβιαστική προϋπόθεση της επίλυσης του προβλήματος για την ένταξη. Τέλος, κερδίζει η Ελλάδα διότι θεσμοθετεί διαδικασίες ειρηνικής επίλυσης των ελληνοτουρκικών προβλημάτων, με υποχρεωτική κατάληξη το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης.

Δεύτερον, κερδίζει και η Τουρκία, διότι απαντά θετικά στο υποψηφιακό της ερώτημα «πού ανήκω» με την ευρωπαϊκή της επιλογή. Η μακροχρόνια ενταξιακή της πορεία θα την οδηγήσει στην εδραίωση της δημοκρατίας και στην υπαγωγή των Ενόπλων Δυνάμεών της σε εκλεγμένες ηγεσίες, στο σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στη μείωση των εντάσεων με γειτονικές χώρες.

Τρίτον, κερδίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς διαγράφεται η άμβλυση των εντάσεων μεταξύ μιας χώρας-μέλους της ΕΕ και της Τουρκίας. Η εξομάλυνση συνεπάγεται σημαντικά και αραιβόιας οικονομικά οφέλη στη μεγάλη τουρκική αγορά για όλες τις κοινοτικές χώρες - μη εξαιρουμένης της Ελλάδας.

Τέταρτον, κερδίζουν οι ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ, διότι μια καταστροφική σύγκρουση μεταξύ δύο σημαντικών εταίρων της Ατλαντικής Συμμαχίας προλαμβάνεται και σταδιακά εξαφανίζεται. Και φυσικά διότι, μαζί με τις ειρηνευτικές διαδικασίες μεταξύ του Ισραήλ και των γειτόνων του, καθώς και τη σταδιακή ανασυγκρότηση των Βαλκανίων, το κέντρο του βάρους των σχέσεων στα Βαλκάνια και στην ανατολική Μεσόγειο θα μετακινήσει από τη γεωπολιτική στη γεωοικονομία.

*Καθηγήτρια Διεθνών Σχέσεων στο Πανεπιστήμιο Αθηνών

Η αγορά και τα ΜΜΕ ψήφισαν υπέρ της ένταξης στην ΕΕ

ΤΟΥ ΙΛΝΟΥΡ ΤΣΕΒΙΚ*

Το Χρηματιστήριο ανέβηκε εντυπωσιακά στην Τουρκία όταν έγινε γνωστό ότι η ΕΕ αποφάσισε να την αναγνωρίσει ως υποψήφια χώρα. Οι επενδυτές πανηγύρισαν. Κανείς δεν αναερέθηκε στο γεγονός ότι πάρα πολλές προϋποθέσεις συνυπακούουν στην απόφαση αυτήν της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτές οι προϋποθέσεις προκάλεσαν σε όλους μια ιδιαίτερη ανησυχία όταν τη διαβάσαμε στα τηλεγραφήματα των ξένων ειδησεογραφικών πρακτορείων. Πολλοί σχολίασαν ότι η Τουρκία δεν θα μπορούσε να τις αποδεχθεί. Φαίνεται όμως ότι αυτή δεν ήταν η άποψη του Χρηματιστηρίου και οι τηλεοπτικοί σταθμοί κατακλύστηκαν από πανευτυχείς για την απόφαση της ΕΕ σχολιαστές. Λίγο αργότερα συνειδητοποιήσαμε, με αφορμή τη σιωπή της κυβέρνησης, ότι το πρόγραμμα δεν ήταν τόσο καλό για μας, και τότε ήρθε η είδηση ότι ο επικεφαλής των εξωτερικών υποθέσεων της ΕΕ Χαβιέρ Σολάνα θα έρθει στην Αγκυρα για να συζητήσει με την κυβέρνηση τις προϋποθέσεις της τουρκικής υποψηφιότητας.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, παρ' όλα που διακρίνεται ότι η Τουρκία θα τύχει της ίδιας μεταχείρισης με όλες τις άλλες υποψήφιες χώρες, έθεσε πολύ σφαιρικές προϋποθέσεις για την ενδεχόμενη έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων. Αυτό είναι το πρώτο πρόβλημα. Ουδείς ζήτησε από άλλες χώρες να καλύψουν αντίστοιχες προϋποθέσεις πριν από την έναρξη ενταξιακών συνομιλιών. Το ζητούν όμως από εμάς, ανατρέποντας έτσι ουσιαστικά την «ίση μεταχείριση».

Ερχεται μετά το θέμα της Κύπρου. Εάν οι Ελληνοκύπριοι συνεχίσουν το επόμενο χρόνο να έχουν την ίδια αδιόλακτη στάση και εν μετωπί ολοκληρώσουν με επιτυχία τις δικές τους ενταξιακές διαπραγματεύσεις, θα γίνουν δεκτοί στην ΕΕ, ανεξαρτήτως εάν το πολιτικό πρόβλημα της Κύπρου θα έχει λυθεί ή όχι. Πρόκειται για μια σφαιρική ενθάρρυνση προς τους Ελληνοκύπριους να παραμείνουν όσο περισσότερο οδολογικοί μπορούν. Αυτό περιπλέκει τις συνομιλίες της Νέας Υόρκης, μην προσφέροντας τίποτε στους Τουρκοκύπριους.

Σύμφωνα με μια άλλη προϋπόθεση που έθεσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, οι ανισορροπίες διαφορές θα πρέπει εντός εύλογου χρονικού διαστήματος να παραπεμφθούν στο Δικαστήριο της Χάγης και σε κάθε περίπτωση η ΕΕ θα επανεξετάσει την κατάσταση στο τέλος του 2004. Τούτο σημαίνει ότι η Τουρκία και η Ελλάδα θα πρέπει να επιλύσουν τις εδαφικές τους διαφορές και αν αποτύχουν η ΕΕ θα εξετάσει την κατάσταση και θα αποφασίσει τότε τι θα κάνει με την Τουρκία. Αυτό μπορεί να σημαίνει ότι μια λύση θα «μαγειρευτεί» ώστε να κατευνασθεί η Ελλάδα και η Τουρκία να μη θηλεί ιδιαίτερα. Αυτό ωστόσο που θα πρέπει η ΕΕ να έχει κατά νου είναι ότι η Ελλάδα και η Τουρκία δεν έχουν μόνο εδαφικό πρόβλημα, αλλά και μία σειρά άλλων διαφορών.

*Εκδότρια της αγγλόφωνης εφημερίδας «Turkish Daily News»